

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դասվար

(առարկա)

ԹԵՄԱ _ ԻՆՏԵՐՆԱԿՏԻՎ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԻՋՈՑՈՎ ԱՌԱՋԱԴԻՄՈՒՅԹԱՆ
ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄԸ ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ

Կազմեց՝

Լիանա Խաչատրյան Սերյոժայի

(անուն, ազգանուն, հայրանուն)

Ագարակի միջնակարգ դպրոց

(դպրոցի անվանումը)

Ղեկավար՝

Լուսինե Բալայան

<<Կապանի N2 ավագ դպրոց>> ՊՈԱԿ

(վերապատրաստող կազմակերպության անվանումը)

Կապան 2022

Բովանդակություն

1.Ներածություն.....	3
2.Գրական ակնարկ.....	6
3.Փորձարարական հետազոտություն.....	11
3.1Խմբի նկարագիրը.....	11
3.2Փորձարարական դասեր.....	12
3.3Փորձարարական դաս 1.....	12
3.4Փորձարարական դաս 2.....	14
4.Վերլուծություն.....	17
5.Գրականության ցանկ.....	18
6.Հավելված.....	19
1.Դասապլան-1.....	19
2.Դասապլան-2.....	20

1. Ներածություն

Տարրական դպրոցում հետազոտություններ կատարելու առանձնահատկությունը ուսուցչի հատուկ դերի մեջ է;

Նա պետք է ուղղորդի, խթանի և ներգրավի երեխաներին, ցույց տա նրանց այս աշխատանքը կատարելու արժեքը և ակտիվորեն ներգրավի ծնողներին որպես օգնականներ:

Տարրական դասարանների դասագրքերի ստեղծողների խումբը հաշվի է առել այս պահանջները.

- կրթական ծրագրերին համապատասխանելու աստիճանը.
- բովանդակային հայեցակարգային ամբողջականությունը.
- կառուցվածքի տրամաբանությունը
- աշակերտների ինքնուրույն աշխատանքի ապահովումը
- վերարտադրական, վերլուծական, ստեղծագործական բնույթի առաջադրանքների առկայությունը
- ինքնուրույն մտածողության զարգացման ապահովումը
- սահմանումների հստակությունը
- «Պարզից բարդ» սկզբունքների կիրառումը
- գրական արժեքների, լեզվի նկտմամբ սեր և հետաքրքրություն առաջացնելու ա-

պահովումը:

Գործնական բնույթի նյութերի դեպքում աշխարհաճանաչողական, դատողական և ընդհանուր զարգացման կողմին և բնականաբար սրանք ևս լայն հնարավորություն են ընձեռում երեխաների համակողմանի դաստասարակության և առաջադիմության բարձրացման հա-

մար: Հայտնի է, որ ուսուցման գործընթացում մշտապես կան դժվարություններ, հաճախ լի-

նում են վարքի խախտումներ, դպրոցական կյանքին չհարմարվելը, համադասարանցիների

հետ բախվելը, դրանք բոլորը ազդում են առաջադիմությունը բարձրացնելուն: Դրանց հետե-

վանքով երեխան կարող է դառնալ անկարգապահ, ագրեսիվ, անհամերաշխ կամ անհան-
գիստ, նյարդային: Կարող է նաև անհարմարվողականությունը չազդի կարգապահության
և

առաջադիմության վրա, բայց բացասաբար անդրադառնա նրա ներքին ապրումների և
հոգե-

վիճակի վրա: Երբեմն դժվար է որոշակիորեն տարրորոշել այդ երևույթի անմիջական դրսե-
վորումները: Երեխան իր վարքով, առաջադիմությամբ գոհացնում է մեծահասակին, բայց
նրա մեջ կուտակվում են ներքին լարվածություն, տագնապ, վախ:

Դա տեղի է ունենում հատկապես այն դեպքում, երբ գիտելիքների պակասը, դպրոցին
ան-

բավարար պատրաստ լինելը փոխհատուցվում են երեխայի նյարդահոգեկան լարվածությ-
յամբ, որն իր հերթին հանգեցնում է աշխատունակության անկման, չափազանց
հոգնածությ-

յան, երբեմն էլ նյարդային հիվանդությունների: Դրա համար առանձնակի ուշադրության է
արժանի տարրական դասարանների համար բարենպաստ միջավայրի ստեղծման
խնդիրը:

Ճիշտ ուսուցման համար պարզագույն պահանջ է ուսուցչի կողմից ճիշտ և համակողմանի
պատկերացումը, որովհետև հենց նա է այդ դասընթացն իր աշակերտներին սիրելի և
օգտա-

կար դարձնելու, տևական աշխատանքի միջոցով ծրագրային պահանջները գործնական
կա-

րողությունների և հմտությունների վերաձելու:

Տրամաբանական և գիտական հաջորդականությամբ են ուսուցանվում նաև
ուղղագրությունը

և կետադրությունը: Ուղղագրությունից նախ սովորում են մարդկանց անուն-
ազգանունների,

ապա տեղանունների և բանաստեղծության յուրաքանչյուր տողի մեծատառով գրությունը:

Կարդալու հմտությունը ևս ձեռք է բերվում հաջորդական քայլերի հետևողական կիրառմամբ: Այն ձևավորվում է երեք փուլով՝ վերլուծական, համադրական և ավտոմատացված: Որպեսզի երեխան հմտանա ընթերցանության մեջ, նախ և առաջ անհրաժեշտ է մեծացնել

3

նրա ընթերցանության դաշտը: Այն բավականին բարդ գործընթաց է, որովհետև իրականանում է բազմաշերտ գործընթացների միջոցով՝ մտածողություն, հիշողություն, կամք, ուշադ-

րություն, զգացմունք և այլն: Ու էթե նախորդ փուլերում ուսուցիչը մեծ ջանքերի և հետևողականության շնորհիվ հասցրել է հղկել երեխայի զգայարանները, ուսուցման հիմքում դրել է տրամաբանության զարգացումը ու գիտակցված հիշողությունը, ապա ընթերցանության դաշտի ընդլայնումը այդքան էլ բարդ չի լինի:

Հայերենում հիմնականում կարդալ սովորեցնում են գրելով, սակայն դրանցից յուրաքանչ-

յուրն ունի իրեն բնորոշ առանձնահատկություններ: Կարդալիս տեսողական ամենավոքոր միավորը տառն է, իսկ գրելիս՝ տառամասնիկը: Երեխան նախ արտագրություն է անում, և նրա գործողության ելակետը բառի գրաֆիկական պատկերն է, այսինքն տեսողական մտապատկերը, այնուհետև՝ թելադրությունը, որի ժամանակ ելակետը հնչյունային ձևն է, նոր մի-

այն գրաֆիկական պատկերը, այսինքն, լսողականին հաջորդում է տեսողական մտապատ-

կերը: Երրորդ փուլում երեխան անցնում է շարադրություն ու փոխադրություն գրելուն, և ելա-

կետը կազմում է գրածի բովանդակության պարզ գիտակցումը:

Այսպիսով փորձեցինք ներկայացնել ուսուցման քայլերի հետընթաց հաջորդականությունը:

ԵՎ ուսուցիչը հաջողության կարող է հասնել, եթե նյութի ուսուցումը պատկերացնի և առաջ-

ընթաց, և հետընթաց հաջողականությամբ: Այս նպատակներից ելնելով իմ ուշադրությունը

կենտրոնացրել եմ մի քանի աշակերտների, որոնք հետ են մնում իրենց արաջադիմությամբ մյուսներից: Այդ պատճառով իմ դասաժամերին աշխատել եմ նման աշակերտների հետ ին-

տերակտիվ ուսուցման մեթոդով:

4

2. Գրական ակնարկ

Ուսուցման ստանդարտ կամ պասիվ մոդելը երկար ժամանակ օգտագործվել է ուսումնական հաստատություններում: Այս տեխնիկայի ամենալայն օրինակը դասախոսությունն է: Եվ թեև ուսուցման այս մեթոդը եղել և մնում է ամենատարածված. Ին-

տերակտիվ դասընթացներից մեկը, աստիճանաբար դառնում է ավելի համապատասխան:

Ինչ է ինտերակտիվ ուսուցումը:

Դպրոցներում, նախադպրոցական հաստատություններում, համալսարաններում

կրթության մեթոդները բաժանված են երկու խոշոր խմբերի՝ պասիվ և ակտիվ: Պասիվ մոդելը ներառում է գիտելիքների փոխանցում ուսուցչից ուսանողին դասախոսության միջոցով և դասագրքում նյութի ուսումնասիրության միջոցով: Գիտելիքների

փորձարկումն իրականացվում է հարցմամբ. Փորձարկմամբ, հսկողության և այլ հաս-

տատման աշխատանքների միջոցով: Պասիվ մեթոդի հիմնական թերությունները հե-

տևյալն են.

. թույլ կարծիքներ սովորողից

. անհատականացման ցածր աստիճան. սովորողները ընկալվում են ոչ թե ֆիզիկական, այլ խմբի կողմից

. ստեղծագործական խնդիրների պակասը, որոնք պահանջում են ավելի բարդ գնահատական:

5

Ուսուցման ակտիվ մեթոդները խթանում են ճանաչողական գործունեությունը և սովորողի

ստեղծագործական ունակությունները: Սովորողը այս դեպքում ակտիվ մասնակցում է ուսումնական գործընթացին. Սակայն նա հիմնականում համագործակցում է միայն ուսուցչի հետ: Ակտիվ մեթոդները շատ կարևոր են անկախության, ինքնակազմակերպման զարգացման համար, բայց գործնականում չեն սովորեցնում աշխատել մի խմբի մեջ:

Ինտերակտիվ ուսուցումն ակտիվ ուսուցման մեթոդի տեսակներից մեկն է: Ինտերակտիվ ուսուցման հետ փոխգործակցությունը ոչ միայն իրականացվում է ուսուցչի և սովորողի միջև,

այս դեպքում բոլոր մասնակիցները դիմում են և աշխատում են միասին(կամ խմբում):

Ուսուցման ինտերակտիվ մեթոդները միշտ փոխազդեցություն են,
համագործակցությունը,

որոնումը, երկխոսությունը մարդկանց կամ մարդկանց միջև խաղը և տեղեկատվական մի-

ջավայրը: Դասավանդում, դասավանդման ակտիվ և ինտերակտիվ մեթոդների
կիրառմամբ

ուսուցիչը մեծացնում է սովորողների կողմից սովորած նյութը մինչև 90%:

Ուսուցման ինտերակտիվ մեթոդները, խաղերը, քննարկումները, բեմադրությունները,
դաս-

Ընթացները, վերապատրաստումը պահանջում են, որ ուսուցիչը օգտագործի հասուն կ
տեխ-

նիկա:

.Գործընթացին ներգրավելու համար նրանք օգտագործում են <<ուղեղային փոթորիկ>>,

քննարկում և տիրապետում իրավիճակին:

.Դասի հիմնական ակտիվ ընթերցանության, քննարկումների, առաջադեմ
դասախոսություն-

ների, գործնական խաղերի ընթացքում:

.Հետադարձ կապ ստանալու համար անհրաժեշտ են <<անավարտ առաջարկ>>, <<էսսե>>,
հե-

քիաթ, մինի-կոմպոզիցիա:

Ինտերակտիվ ուսուցման հոգեբանական և մանկավարժական պայմանները

Ուսումնական հաստատության հաջողված ուսման խնդիրն այն է, որպեսզի
անհատը

հասնի առավելագույն հաջողությունների: Ինտերակտիվ ուսուցման
իրականացման

համար հոգեբանական և մանկավարժական պայմանները ներառում են՝

.Պատրաստման այս դասի համար պատրաստվածության պատրաստումը, անհրաժեշտ
զիտե-

լիքների և հմտությունների առկայությունը:

.Դասարանում բարենպաստ հոգեբանական մթնոլորտ, միմյանց օգնելու ցանկություն:

.Նախաձեռնության խթանում:

Ինտերակտիվ ուսուցման գործիքներ

Ինտերակտիվ ուսուցման մեթոդների օգտագործումը սկսվել է սովորական տեսողական

գործիքներով, պաստառներով, քարտեզներով, մոդելներով և այլն: Այսօր ինտերակտիվ

ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաները ներառում են վերջին սարքավորումները:

.Ինտերակտիվ գրատախտակներ:

.Պլանշետներ:

.Համակարգչային սիմուլյատորներ:

.Պրոյեկտորներ:

Ուսուցման մեջ ինտերակտիվությունը օգնում է լուծել հետևյալ խնդիրները.

.Թողնելով նյութի ներկայացումը ինտերակտիվ փոխազդեցության մեջ շարժունակությամբ-

յան ընդգրկմամբ:

.Խնայելով ժամանակը:

.Բարձրացնել ուսումնասիրված նյութի ներկայացման արդյունավետությունը, քանի որ

ինտերակտիվ ուսուցման գործիքները ներառում են սովորողի տարբեր սենսացիոն հա-

մակարգեր:

.Խմբի աշխատանքների կամ խաղերի կազմակերպման հեշտությունը, հանդիսատեսի

Լիարժեք ներգրավումը:

.Աշակերտների և ուսուցչի միջև ավելի խորը շփման հաստատում, թիմի ներսում կլիմայի

բարելավում:

Յուրաքանչյուր սովորողի անհատական մոտեցում:

.Անհրաժեշտ բոլոր ուսումնական հաստատությունների առկայությունը:

Ինտերակտիվ ուսուցման մեթոդների դասակարգում

Ինտերակտիվ ուսուցման տեխնոլոգիաները բաժանվում են անհատական և խմբային:

Անհատները ներառում են վերապատրաստում և կատարողական գործառույթներ:
Խում-

բի ինտերակտիվ մեթոդները բաժանված են երեք ենթախմբերի.

. Վիճահարույց քննարկումներ, բանավեճեր, ուղեղային ճառագայթներ, դեպքերի ուսումնասիրություն, իրավիճակների վերլուծություն, նախագծերի մշակում:

.Խաղ-բիզնես, պատմական դեր, դիտակտիկ և այլ խաղեր, հարցազրույցներ, խաղալու

իրավիճակներ, բեմադրություն:

.Վերապատրաստման մեթոդներ, հոգեբանական տեխնիկա, բոլոր տեսակի դասընթաց-

ներ:

Ուսուցման ինտերակտիվ ձևերը և մեթոդները

Դասավանդման դասընթացների համար ինտերակտիվ ձևերի ընտրություն, ուսուցիչը պետք է հաշվի առնի մեթոդի համապատասխանությունը.

.Վերապատրաստման թեման, նպատակները և խնդիրները:

.Խմբերի առանձնահատկությունները ,ունկնդիրների տարիքը և մտավոր
ունակություն-

ները:

8

.Դասի ժամանակացույցը:

.Ուսուցչի փորձը:

.Ուսումնական գործընթացի տրամաբանությունը:

Դպրոցում դասավանդման ինտերակտիվ մեթոդներ

Դպրոցում ինտերակտիվ ուսուցումն օգնում է գրեթե ամբողջ տեխնիկայի կիրառմանը:

Մեկ տարրական դպրոցում դասավանդման ինտերակտիվ մեթոդներն են.

.Պատմական դեր և իմիտացիոն խաղեր:

.Բեմադրություն:

.Խաղը ասոցիացիայում և այլն:

Օրինակ. առաջնային դասարանների աշակերտների համար խաղը հարմար է, որի ի-
մաստն է գրասեղանի հարևանին ինչ-որ բան սովորեցնել:

Դասավանդողի դասավանդումը, երեխան սովորում է օգտագործել ցուցադրական
գոր-

ծիքներ և բացատրել, նաև շատ ավելի խորը նյութ սովորել:

Միջին և ավագ դպրոցներում դասավանդման ինտերակտիվ մեթոդները ներառում են
մտածողության և ինտելեկտի զարգացման ծրագրեր(նախագծային
գործունեություն,բա-

նավեճ), հասարակության հետ փոխգործակցությունը (բեմականացում, խաղալու
իրա-

վիճակ):Օրինակ. ավագ դպրոցի աշակերտների հետ մենք կարող ենք խաղալ<<Ակվա-

րիում >> դերախաղը, որի էությունը այն է, որ խմբի մի մասը խաղում է բարդ իրավիճա-

կում, իսկ մնացածը վերլուծում է դրսից:

Խաղի նպատակն է իրավիճակը դիտարկել բոլոր տեսանկյուններից, զարգացնել ակտ-

րիթմներ, դրա լուծման համար ընտրել լավագույնը:

3. Փորձարարական հետազոտություն

3.1 Խմբի նկարագիրը

Ես իմ հետազոտական աշխատանքը անցկացրել եմ Գեղարքունիքի մարզի Վ. Գետաշե-

նի թիվ 1 միջնակարգ դպրոցում՝ 2-րդ դասարանում, քանի որ այդ դասարանի երեխաները

նոր են սկսում ուսումնասիրել առաձևեր, հանելուկներ, շուտասելուկներ, խաղիկ-տա-
դիկներ, օրորոցայիններ և հեքիաթներ: Այդ նպատակից ելնելով ցանկացել եմ օգնել
թույլ

առաջադիմություն ունեցող երեխաներին:

Այս դասարանում սովորում են տասնհինգ աշակերտներ՝ տաս տղա և հինգ աղջիկ,
որոնք

ունեն տարբեր առաջադիմություն և հմտություններ: Մայրենին այս դասարանում
անց-

նում են ութ ժամով և դասացուցակում այն տեղադրված է առաջին և երկրորդ
ժամերին:

Այս դասարանում սովորողների մեծ մասը շատ շուտ է ըմբռնում ուսուցչի հանձնարա-
րածը, իսկ մի քանիսը ետ են մնում ընդունակ աշակերտներից: Ինտերակտիվ
ուսուցման

միջոցով ցանկացել եմ օգնել թույլ առաջադիմություն ունեցող աշակերտներին:

Առաջա-

ղըրանքներ կատարելիս տասը աշակերտներ կատարում են շատ լավ, իսկ հինգը
ցուցա-

բերում են միջին առաջադիմություն: Դրա համար միջին առաջադիմություն ունեցող
ա-

շակերտներին հանձնարարել եմ համեմատաբար հեշտ առաջադրանքներ, իսկ բարձր
ա-

ռաջադիմություն ունեցող աշակերտներին հանձնարարել եմ համեմատաբար բարդ
ա-

ռաջադրանքներ: Նրանցից յուրաքանչյուրը կատարեց իր առաջադրանքը, բայց կար
թե-

րություն հինգ թույլ առաջադիմություն ունեցող աշակերտների մոտ: Մի քանի
ինտերակ-

տիվ ուսուցման մեթոդներ կիրառելուց հետո կրկնեցի այս առաջադրանքների աշխա-

տանքը և ունեցա լավ արդյունք: Ինտերակտիվ ուսուցման մեթոդը կիրառելու
արդյուն-

քում ցածր առաջադիմություն ունեցող աշակերտների մոտ նկատվեց
առաջադիմության

նկատելի աճ: Ես համոզվեցի, որ ինտերակտիվ ուսուցման մեթոդների կիրառումը օգ-
նում են առաջադիմության բարձրացմանը:

3.2 Փորձարական դասեր

Փորձարարական դաս-1

Դասը սկսեցի ողջույնի խոսքով՝

Լույսը բացվեց, այգը ժպտաց՝ բարի լույս

Ծիլ ու ծաղիկ մեղմ ժպտացին՝ բարի լույս

Թռչունները ծվլացին՝ բարի լույս,

բարի լույս:

Հեքիաթներ, հանելուկներ, առած-ասացվածքներ, օրորոցային երգեր, խաղիկ-տաղիկներ,

այս թեմաները որոշակի չափով ծանոթ են երեխաներին դեռևս անցած դասերից, (տես դասապլան 1):

Նոր թեման հաղորդվեց.

Թեմայի ուսուցման ժամանակ օգտագործել եմ ԽԻԿ մեթոդը: Դասի խթանման փուլում կատարել եմ <<մտազրոհ>> մեթոդը: Մեթոդի կիրառման ժամանակ յուրաքանչյուրի ար-

տահայտած մտքերը գրանցեցի գրատախտակին: Ես առաջադրեցի հետևյալ հարցերը.

հիշում են իրենց սովորած հանելուկները, ասածվածքները, առածները, խաղիկ-տաղիկ-

ները և շուտասելուկները: Նրանք հիշեցին և ասացին. օրինակ, Աշխարհի ծայրին կհաս-

նի, հավի պոչին չի հասնի: Գլխից մեծ գործ բռնել: Ով աշխատի նա կուտի: Ջրի պես եր-

կար կյանք ունենաս և այլն: Այնուհետև առաջարկեցի բացել դասագիրքը և կարդալ դա-

սագրքի նյութը: Իմաստի ընկալման փուլում աշակերտները ընթերցեցին դասի թեման:

Երկրորդ ընթերցման ժամանակ տարբերակեցի հեղինակի և մեջբերվող խոսքերը, որից

հետո աշակերտները բացահայտեցին թե ովքեր են պատմվածքի հերոսները և հարցերի

օգնությամբ պարզեցին.

.ինչու՞ է գայրացած թզուկը

.ի՞նչ պայման առաջարկեց թզուկը գյուղացուն

.ինչպե՞ս են հասկանում թզուկի ասածը<<Բերանդ ջուր, չառնես, նստես>> :

Աշակերտներից յուրաքանչյուրին հնարավորություն տվեցի պատասխանելու տրված հարցերին:Նոր թեման հաղորդելուց հետո բաժանեցի թերթիկներ և առաջարկեցի գրել մեր սովորած հանելուկներից, դարձվածքներից, շուտասելուկներից խաղիկ-տաղիկներ-րից և առակ-ասացվածքներից: Բարձր արաջադիմություն ունեցող աշակերտները գրե-

ցին իրենց սովորածը իսկ ցածր առաջադիմություն ունեցող աշակերտները դատարկ թղթերը հանձնեցին ինձ: Քանի որ <<Երեք աղջիկների հեքիաթը>> ունի տասը ժամվա ու-

սուցանվող նյութ, յուրաքանչյուր բաժինը ունի նախորդի շարունակությունը, ես յուրա-

քանչյուր հաջորդ դասաժամերին անընդհատ կրկնեցի այս նույն մեթոդը, միշտ բաժանե-

լով թերթիկներ զգացի, որ առաջընթաց կար թույլ առաջադիմություն ունեցող աշակերտ-

ների մոտ: Նրանք կարողացան գրել և տարբերել թե որն է հանելուկը, դարձվածքը, առա-

ծը, տաղիկ-խաղիկը, շուտասելուկ-սուտասելուկը, օրոր և օրորոցայինը, խնդուկ-խընդ-

մնդուկ, բառախաղ, հաշվելուկը և օրհնանք-մաղթանքը:

Կշռադատման փուլում կարելի է կատարել լեզվատրամաբանական առաջադրանքները:

Յուրաքանչյուր թեման սովորելուց հետո ուսուցանվող նյութը կարդալ և հարցերի օգնութ-

յամբ պարզել ինչքանով են յուրացրել օրվա նյութը:

Օրինակ՝ ի՞նչ է առածը. Առածը մեկնաբանելիս ասել, եթե մարդկանց արդար գործն ան-

տեսվի, չգնահատվի միևնույնն էմի օր թեայդ գործը, թե այդ մարդիկ կգնահատվեն և կը-

սիրվեն: Իսկ խարդախ մարդկանց խարդախ գործերը ինչքան էլ, որ շլացուցիչ թվան, ինչ-

քան էլ, որ փառաբանվեն, միևնույնն է ժամանակի ընթացքում կբացահայտվի նրանց սուտ, անարդար էությունը և մարդիկ նախատինքով կհիշեն թե այդ մարդկանց թե նը-

12

րանց գործերը: Ես ամփոփելով դասը՝ կարդացի առածը, որը ցույց է տալիս հայ ժողովրդի աշխատասիրությունը, սկսած գործը մինչև վերջ հասցնելու համառությունը: Այ-

սինքն հայն իր ամբողջ կյանքում աշխատում, ստեղծում է և երբեք չի հոգնում: Եվ նա գո-

յատնում է այդ անդուլ աշխատանքի շնորհիվ: Ապա իմ օգնությամբ աշակերտները բա-

ցահայտեցին հեղինակի մտադրությունը՝ թափանցելով բնագրի ենթաշերտը և հասկա-

ցան, որ եթե ցանկանում են, իրականանան իրենց ցանկությունները, ապա պետք է հաշվի առնեն դիմացինի տրամադրությունը, հնարավորությունները: Հենց այս ամենի

մասին է սովորեցնում ժողովրդի իմաստնությամբ ասվածը:

Փորձարարական դաս-2

Նոր թեման խթանման փուլում հաղորդելիս օգտագործել եմ <<Կանխագուշակումներ հենա-

կետային բառերով ու արտահայտություններով>> հնարը: Նախորոք գրատախտակին գը-

րեցի ամպ, քարացած կաթիլ, ագռավ, քչքչան գետակ, սառույց, ձյուն, բարձր սար բառերն

ու արտահայտությունները: Առաջարկեցի աշակերտներին կանխագուշակումներ անել տեքստի բովանդակության վերաբերյալ, պատմություն հորինել տրվածով և գուշակել, թե

ինչ կապ կարող է ունենալ ագռավ բառը մյուս բառերի հետ: Աշակերտների գուշակույթ-
յունները և փոքրիկ պատմությունը լսելուց հետո առաջարկեցի կարդալ հղումը:

Իմաստի ընկալման փուլում դասագիրքը հնարավորություն է տալիս աշխատել <<ՈՒ-
դորդված ընթերցանություն >> մեթոդով:

Դասը բաժանված է հատվածների: Առաջին հատվածը ընթերցելուց հետո տվեցի դադար

և առաջարկեցի երկու հարց: Հարց 1-ը <<Տարվա որ եղանակին է կաթիլը հանդիպելու ազ-

ռավին>> վերարտադրողական բնույթի է, որով ստուգել եմ աշակերտների ուշադրություն-

նը և կարդացածի ընկալման աստիճանը: Հարց 2-ը <<Կաթիլը ոչ թե ունի, ոչ ոտք. Ինչպես

պետք է բարձրանա սարը>> կանխագուշակում են պատմվածքի շարունակությունը: Աշա-

կերտների ենթադրությունները, գրառումները լսելուց հետո առաջարկեցի կարդալ պատ-

մության շարունակությունը և տեսա, թե որ աշակերտի գուշակումը այս կամ այն չափով

համընկան պատմության հետ: Երկրորդ հատվածն ընթերցելուց հետո առաջադրեցի հար-

ցեր, կիրառելով ինտերակտիվ ուսուցման մեթոդը: Վերը նշված հարցերը վերարտադրողական, վերլուծական և ստեղծագործական են: Այս աշխատանքը նպաստեց ինտերակ-

տիվ ուսուցումը ավելի արդյունավետ կազմակերպելուն: Աշակերտներին բաժանեցի թեր-

թիկներ և առաջարկեցի բնագրից դուրս գրել արտասանությամբ և գրությամբ բառեր, իջ-

նել, բարձրանալ, թռչել, թև, արև, անձրև: Նրանցից տասը գրեցին այս բառերը, իսկ հինգը՝

Ա-ն, Բ-ն, Գ-ն, Դ-ն և Զ-ն ինձ տվեցին դատարկ թերթիկներ: Հաջորդ ժամին տվեցի լեզվական

առաջադրանքներ, բարձր առաջադիմություն ունեցողներին դժվար առաջադրանք, իսկ

Ա-ին, Բ-ին, Գ-ին, Դ-ին և Զ-ին ավելի հեշտ առաջադրանքներ: Նրանք պետք է հինգ բարդ

բառ կազմեն և գրեն տետրում: Ովքեր արագ ավարտում են անցնում են հաջորդ առաջադ-

րանքին: Երկրորդ առաջադրանքը կատարելուց հետո պետք է դասդասեն պարզ, բարդ ա-

ծանցավոր բառերը: Տասը աշակերտներ կարողացան կատարել այս առաջադրանքները լիարժեք, իսկ Ա-ն, Բ-ն, Գ-ն Դ-ն և Զ-ն մասամբ: Նմանատիպ առաջադրանքներից կատա-

րեցի նաև մյուս ժամերին, շերտավորված ուսուցմամբ՝ համագործակցային խմբերով:

Հաջորդ ժամին առաջարկեցի <<Հիշենք պատմության հիմնական իրադարձությունները,

ասենք մի քանի նախադասությամբ և վերապատմենք պատմվածքը>>: Հաջորդ քայլին հանձնարարեցի վարժ ընթերցող աշակերտներից մեկին կարդալ շարունակությունը մին-

չև <<մի թե մենք հավիտյան պետք է մնանք այս սարի վրա>> ներառյալ: Առաջարկեցի այս-

պիսի հարցեր՝ իմաստի ընկալման և կանխագուշակման համար:

-Կաթիլներն ինչու դարձան փաթիլներ (առաջարկեցի, որ աշակերտները ասեն, թե ինչ տարբերություն կա կաթիլի և փաթիլի միջև):

-Ձեր կարծիքով՝ կաթիլները մինչև երբ կմնան սարի վրա: Աշակերտները հարցերին պա-

տասխանելուց և գուշակումներ անելուց հետո ընթերցեցին պատմությունը մինչև վերջ:

Տրվեց դասագրքի առաջին և երկրորդ հարցերը, որոնց պատասխանները ամրապնդեցին

կարդացացի իմաստի ընկալումը: Երրորդ հարցը երևակայական, ստեղծագործական բը-

նույթի հարց է, որը զարգացնում է աշակերտների ստեղծագործական մտածողությունը

(ինչ էր ուզում պատմել կաթիլը և ինչու չհասցրեց): Հաջորդ դասաժամին կատարեցի նաև

Լեզվատրամաբանական առաջադրանքներ, որի կատարումը բացահայտում է պատմը-վածքի տրամադրությունը և աշակերտները իրենց տպավորությունները արտահայտեցին

խոսքային նկարագրությամբ: Դասագրքի երկրորդ առաջադրանքը կատարելիս աշակերտները որոշեցին տրված բառերի իմաստները և տեղադրեցին նախադասության մեջ,

դրսևորելով հետաքրքրություն լեզվի բառապաշարի նկատմամբ: Բարձր առաջադիմու-

թյուն ունեցող աշակերտները աշխատանքը կատարեցին շատ լավ, իսկ Ա-ի, Բ-ի, Գ-ի, Դ-ի

և Զ-ի մոտ նկատվեց առաջընթաց:

Հերթական դասին տվեցի առաջադրանք երեքը, որը խառնագիր էր: Այդ առաջադրանքի

Կատարումը զարգացնում է աշակերտների լեզվատրամաբանական կարողությունները:

Այս առաջադրանքը կատարելու համար օգտագործեցի ինտերակտիվ ուսուցման մեթոդը:

Յուրաքանչյուր աշակերտին բաժանեցի թերթիկներ և առաջարկեցի վերականգնել խառ-

նըված բառերը: Բարձր առաջադիմություն ունեցող աշակերտները արագ կատարեցին

աշխատանքը և հանձնեցին թերթիկները, իսկ Ա-ն, Բ-ն, Գ-ն Դ-ն և Զ-ն ավելի ուշ կատարե-

ցին առաջադրանքը, բայց կար առաջընթաց:

Հաջորդ դասաժամին հանձնարարեցի ևս մեկ առաջադրանք, որտեղ աշակերտները պետք

է ուղղէին բառերի սխալ գործածության դեպքերը՝ զարգացնելով բառագործածության և բառերն իրար հետ կապելու կարողությունները: Ամբողջ դասարանը ցուցաբերեց բարձր

առաջադիմություն:

Կշռադասման փուլում օգտագործեցի դասագրքից հիշում ես <<Ջուրը>> հղումը:

Աշակերտները վերհիշեցին անցած դասերից ջրի ճանապարհորդությունը, իմի բերելով

16

հինը և նորը, պատմեցին ջրի վերախմաստավորման մասին: Այս փուլում օգտագործեցի նաև տաս րոպեանոց շարադրանք մեթոդը, որի նպատակն է ստեղծագործաբար շարունակել բնագիրը: Այս առաջադրանքը կատարեցին դասարանի բոլոր աշակերտները և ըս-

տացան լավ գնահատականներ:

Վերջում ամփոփեցի դասը և հանձնարարեցի կարդալ ամբողջ դասի հղումը:

4. Վերլուծություն

Աշակերտների առաջադիմությունը բարձրացնելու համար անցկացրի երկու փորձարար-

կան դաս, որից տասը աշակերտ լավ գրեցին առաջադրանքները, իսկ հինգը վատ:

Բարձր առաջադիմություն ունեցող երեխաները ավելի շուտ էին կարողանում կողմնորոշվել առաջադրանքները կատարելիս, քան մյուսները: Հաջորդ դասաժամերին անցկաց-

նելով ինտերակտիվ դասեր, համադրելով գրավոր և բանավոր առաջադրանքները , զգաց-

վեց, որ կա փոփոխություն և նկատելի էր առաջընթացը: Հենց երեխաները իրենք ասացին,

որ նման առաջադրանքները ավելի հասկանալի են իրենց համար: Վերլուծելով տրված ա-

ռաջադրանքները եկա այն եզրակացության, որ առաջընթաց կա հետևյալ գործոններով.

1. Ինտերակտիվ առաջադրանքներ
2. Խմբային վերլուծություններ
3. Սոցիալական հմտությունների շեշտադրում
4. Անհատական հաշվետվություն
5. Համագործակցային խմբեր

6. Շերտավորված ուսուցում

7. Կանխագուշակումներ և այլն

Յուրաքանչյուր աշխատանք կատարելիս ստուգեցի արդյունքները և ըստ այդմ հասկանա-

լի էր դառնում թե ինչն է անհասկանալի աշակերտների համար: Հաջորդ առաջադրանք-

ները կազմելիս և ընտրելիս հաշվի էի առնում պարզից բարդ սկզբունքը և այն օգնում էր

ավելի արդյունավետ անցկացնելու դասապրոցեսը: Ամեն մի առաջադրանք կատարելուց

հետո ցածր առաջադիմություն ունեցող աշակերտների մոտ նկատվում էր առաջընթաց:

Հենց այս նպատակներից ելնելով, հաշվի առնելով առաջընթացը, հաջորդ առաջադրանք-

ները քայլ առ քայլ բարդացրի: Պարզվեց, որ թույլ առաջադիմություն ունեցող երեխաները

վերը նշված ուսուցման մեթոդներով ունեցան նկատելի առաջընթաց: Ճիշտ է կային թե-

րություններ, սխալներ, բայց դրանք պարզվեց անուշադրության հետևանք էր: Կրկնակի

հարցադրման և բացատրման արդյունքում այդ թերությունները վերացան:

5. Գրականության ցանկ

1. Տարրական դասարանների չափորոշիչներ, ծրագրեր 2006թ. Կ. Թորոսյան Հ. Խաչատրյան, Ս. Սարգսյան, Ռ. Սարգսյան:
2. Բնտերակտիվ ուսուցում համացանց
3. Մայրենիի մեթոդական ձեռնարկ 2008թ. Կ. Թորոսյան, Կ. Չիբուխյան, Ս. Գրիգորյան, Վ. Սարգսյան, Հ. Խաչատրյան, Ե. Ջիլավյան
4. Մայրենի երկու դասագիրք Վ. Սարգսյան, Ս. Գրիգորյան Կ. Թորոսյան Հ. Խաչատրյան
5. Մանկավարժություն ամսագիր, թիվ 7. 2011թ. Գայանե Մկրտչյան Էջ 44-46

Հավելված 1

Դասապլան

Ուսուցիչ՝ Խաչատրյան Լիանա

Առարկա	մայրենի	Ամսաթիվ	3.10.2022թ.	Կիսամյակ	I	դասարան	3
Թեմա	Երեք աղջիկների հեքիաթը						
Օգտագործվող նյութեր	Դասագիրք, քարտեր որոնց վրա կա հանելուկներ գրված, խաղիկ տաղիկներ առած-ասացվածքներ օրորոցային երգեր, շուտասելուկներ և հաշվելուկներ:						
Դասի նպատակը՝	ԻՄԱՆԱ՝ . ժողովրդական բանահուսության նմուշներ : . խաղիկ- տաղիկներ, հանելուկներ, շուտասելուկներ: . առած-ասացվածքներ . օրորոցայիններ . հեքիաթներ						
Ուսուցման արդյունքներ, որոնք կվիաստեն, որ դասը տեղի է ունեցել							
Վերջնարդյունքներ	ԿԱՐՈՂԱՆԱ՝ . վարժ կարդալ, . վերարտադրոլ կարդացածը . կատարել տեքստային աշխատանքներ . բնութագրել կերպարները, . կատարել վերլուծական աշխատանքներ . կատարել լեզվական աշխատանքներ:						
Գործունեությունն էր / ժամ/տևողություն/	Ուսումնական գործունեությունն աշակերտներ	Ուսումնական գործունեությունն ուսուցիչներ	Հարցադրումներ	Կիրավող մեթոդներ			
Դաս 45 ր 5ր տնային ստուգում Դասի հարցում՝ 25 15ր նոր նյութի հանձնարարում 5ր ամփոփում, տնային հանձնարարություն	Բացեն դասագրքերը, Պատրաստվեն նոր դասին; Ներկայացնել տնային աշխատանքները: Պատասխան հարցերին, քերականական աշխատանք կատարելու համար դասից դուրս գրուեն բառեր, կատարեն վերկուծություններ	Ողջունում է դասարանին, Զրույցի միջոցով բացատրում է դասը, .Հիշեցնում է դասի թեման. .Ստուգում է տնային աշխատանքները. .Բացատրում է անհասկանալի մասերը. . Հանձնարարում է միմյանց շարունակելով կարդալ դասը. . բացատրում է միտքը, նոր, անձանոթ բառերը,	Ի՞նչ հանելուկ սովորեցինք, ի՞նչ է դարձվածքը, ի՞նչ է խաղիկ-տաղիկը, թզուկը չա՞ր, էր թե՛ բարի. Ինչ պայման առաջարկեց թզուկը.	Մտագրոհ Նախապատրաստական զրույցներ, Խմբային աշխատանքներ, Համագործակցային մեթոդ			
Տնային աշխատանք	Հանձնարարել գրել տնային առաջադրանք 2-ը , դասից առանձնացնել եզակի և հոգնակի թվով գործածված բառերը:						

Հավելված 2

Դասապլան

ՈՒսուցիչ՝ Խաչատրյան Լիանա

Առարկա	մայրենի	Ամսաթիվ	12.10.2022թ.	Կիսամյակ	I	դասարան	3
Թեմա	<<Կաթիլը>>						
Օգտագործվող նյութեր	Դասագիրք, գրատախտակ, կավիճ, գրիչ, տետր, քարտեր, առաջադրանքների թերթիկներ						
Դասի նպատակը՝	ԻՄԱՆԱ՝ . վարժ կարդալ, . բառերը վանկերի բաժանելու կանոնները . բնական երևույթների առաջանալը . պատմվածքի սյուժեն						
Վերջնարդյունքներ	ԿԱՐՈՂԱՆԱ . առանձնացնել պատմությունից կերպարներ . կատարել վերլուծական աշխատանքներ . հստակ ձևակերպել առաջադրանքների պատասխանները . բնութագրի կերպարները . կատարի քերականական առաջադրանքներ . կատարի վերլուծական առաջադրանքներ						
Գործունեությունն էր / ժամ/տևողություն/	Ուսուցմանական գործունեություն աշակերտներ	Ուսումնական գործունեություն ուսուցիչներ	Հարցադրումներ	Կիրառվող մեթոդներ			
Սկիզբ՝ 5 ր Ընթացք՝ 20ր Առաջադրանքների կատարում՝ 15ր 5ր ավարտ	Բացեն դասագրքերը, Պատրաստվեն նոր դասին; Ներկայացնել տնային աշխատանքները: Պատասխանում են հարցերին, քերականական աշխատանք կատարելու համար դասից դուրս են գրում բառեր, կատարում են վերկուծություններ:	Ողջունում է դասարանին, .Հիշեցնում է դասի թեման. .Ստուգում է տնային աշխատանքները. .Բացատրում է անհասկանալի մասերը. Հարցերի միջոցով աշակերտներին ներգրավում է դասապրոցեսի մեջ. . Հանձնարարում է միմյանց շարունակելով կարդալ դասը. Բաժանում է քարտեր, որոնց վրա կան առանձին գրված	Ի՞նչ կապ կարող է ունենալ <<ագռավ >> բառը փաթիլ և կաթիլ բառերի հետ: Փաթիլներն ինչո՞ւ դարձան կաթիլներ: Ի՞նչ տարբերություն կա փաթիլի և կաթիլի միջև:	Կանխագուշակումներ՝ հենակետային բառերով: Շերտավորված ուսուցում. Պարզից բարդին անցնելով զարգացնել աշակերտների պատասխանները			

		<p>առաջադրանքներ. . Հսկում է, տալիս է ուղղորդող հարցեր. . Ամփոփում է դասը, հանձնարարում տնային աշխատանք :</p>		
<p>Տնային աշխատանք</p>	<p>Կարդալ <<Կաթիլը>>դասը, գրել էջ 33-ից առաջադրանք 2-ը:</p>			